

Mottagare
Regionstyrelsen

Bestämmelser om pension och omställningsstöd för förtroendevalda (OPF-KR 26) samt försäkringslösningen Modern politikerpension

Förslag till beslut

- Regionfullmäktige antar Bestämmelserna om pension och omställningsstöd för förtroendevalda (OPF-KR 26) med justerad §6 att gälla från och med 2026-10-15.
- Regionfullmäktige godkänner pensionslösning för förtroendevalda (Modern politikerpension) som Söderberg&Partners AB erbjuder för samtliga förtroendevalda vilka omfattas av Bestämmelser om pension och omställningsstöd för förtroendevalda.

Sammanfattning

Regionfullmäktige har antagit Bestämmelser om omställningsstöd och pension för förtroendevalda, OPF-KL 14 (2014-04-28 Rf §70). Regionfullmäktige har också (RS 2015/657) godkänt att pensionsavgiften tryggas genom en försäkringslösning (Trygg politikerpension) i stället för att avsättas till en pensionsbehållning hos regionen. Sveriges kommuner och regioner (SKR) har tagit fram förslag till nya bestämmelserna om pension och omställningsstöd för förtroendevalda. Det senaste, OPF-KR 26, blev klar i december 2025 med rekommenderat ikraftträdande den 15 oktober 2026. Reglerna gäller därmed för uppdrag som tillträds efter valet 2026 eller senare.

Reglerna i OPF-KR 26 gällande omställningsstöd är förbättrade för den enskilde. OPF-KR 26 ger en pensionslösning som i stora delar motsvarar AKAP-KR, vilken gäller för regionens anställda. Reglerna innebär högre premier än i nu gällande OPF-KL 14 och i huvudsak samma skydd för efterlevande som för anställda. Vidare får regionfullmäktige en möjlighet att besluta att förtroendevald i vissa situationer inte ska ha rätt till omställningsförmåner.

Den försäkringslösning som försäkringskonsulten Söderberg & Partners har tagit fram, Modern politikerpension, motsvarar den nuvarande, Trygg politikerpension, och är till fördel både för den enskilde förtroendevalde och för regionen som organisation. På motsvarande sätt som Trygg politikerpension innebär den en större möjlighet att påverka placering av pensionsmedel för den enskilde förtroendevalde och en förenklad

administration för regionen.

Regionfullmäktige har i tidigare beslut utsett regionstyrelsen till regionens lokala pensionsmyndighet (2006-11-27 Kf §12, bekräftat 2014-04-28 Rf § 70).

Ärendebeskrivning

OPF-KR 26

Regionfullmäktige har antagit Bestämmelser om pension och omställningsstöd för förtroendevalda, OPF-KL14 (2014-04-28 Rf §70). OPF-KL 14 innehåller förutom regler för omställning även regler för pensionsavsättning. Reglerna gäller för förtroendevalda som efter valet 2014 utsågs till olika förtroendeuppdrag. OPF-KL gäller inte för förtroendevalda som omfattas av gamla regler, PBF-KL eller PRF-KL, eller uppbär pension för dessa avtal om inte särskild överenskommelse har träffats. Regionfullmäktige har vidare godkänt (RS 2015/657) en pensionslösning från Försäkringsstrategi AB för samtliga förtroendevalda som omfattades av OPF-KL samt antagit vissa ändringar i OPF-KL som var nödvändiga för denna pensionslösning.

Sveriges kommuner och regionen (SKR) har, efter 2014, tagit fram förslag på nya varianter av bestämmelserna om pension och omställningsstöd vilka benämnts OPF-KL 18 och OPF-KR 25. När OPF-KR 25 presenterades meddelade SKR att man skulle göra en större översyn av bestämmelserna. Denna översyn resulterade i OPF-KR 26 som var klar i december 2025.

OPF-KR 26 omfattar förtroendevald som avses 4 kap. 1 § kommunallagen och som fullgör uppdrag hos kommun, region eller kommunalförbund. OPF-KR 26 är utformat för att tillämpas på förtroendevalda som tillträder ett eller flera uppdrag efter valet 2026 eller senare. Bestämmelserna gäller i vissa delar även för förtroendevalda som tidigare inte omfattats av PBF, PRF-KL eller andra pensionsbestämmelser för förtroendevalda. OPF-KR 26 ersätter samtliga av de tidigare regelverken OPF-KR 25, OPF-KL 18 och OPF-KL 14.

De framtagna kommentarerna och riktlinjerna för tillämpning bygger på antagandet att OPF-KL 14, OPF-KL 18 och/eller OPF-KR 25 redan är antagna. SKR rekommenderar att OPF-KR 26 antas med ikraftträdande den 15 oktober 2026. Datumet är valt för att sammanfalla med starten av en ny mandatperiod. För de som inte tillträder nytt uppdrag kommer OPF-KL 14 att tillämpas.

Bestämmelserna i OPF-KR 26 ska underlätta och möjliggöra för förtroendevald att förena arbetsliv och uppdrag och bestämmelserna har i möjligaste mån anpassats till de pensions- och omställningsavtal som gäller för anställda inom kommuner, regioner och kommunalförbund.

Omställningsbestämmelserna i OPF-KR 26 syftar till en aktiv omställning genom riktade insatser och tidsbegränsade ekonomiska stöd, med målet att öka möjligheterna för individen att utvecklas och gå vidare i sin karriär efter slutfört uppdrag. I OPF-KR 26 justeras samordningsreglerna gällande ekonomiskt omställningsstöd samt förlängt ekonomiskt omställningsstöd.

Omställningsstöden ska samordnas med all förvärvsinkomst och/eller annan inkomst från och med det första året med omställningsstöd. I OPF-KR 26 införs även förslag till regler om nekad rätt till omställningsstöd. Fullmäktige ges möjlighet att besluta att en förtroendevald inte ska ha rätt till omställningsstöd enligt §§ 3-5 i bestämmelserna. Detta gäller om den förtroendevalde har dömts för ett brott på vilket fängelse i lägst två år kan följa och domen har fått laga kraft.

Pensionsbestämmelserna för sektorns förtroendevalda klassificeras inte som tjänstepensionsförsäkring eftersom det inte föreligger något anställningsförhållande mellan kommunen, regionen eller kommunalförbundet och den förtroendevalde. Förmånerna i pensionsbestämmelserna motsvarar dock i stora delar pensionsavtalet AKAP-KR som gäller för anställda vilket innebär högre premier än i nu gällande pensionsbestämmelser. Strukturen i regelverket följer av AKAP-KR. Detta innebär följande, pensionsavgiften höjs från 4,5 procent till 6 procent på den pensionsgrundande inkomsten upp till och med 7,5 inkomstbasbelopp. Pensionsavgiften höjs från 30 procent till 31,5 procent på de delar av den pensionsgrundande inkomsten som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp, intill dess den förtroendevalde har uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder. Därefter är pensionsavgiften 6 procent på hela den pensionsgrundande inkomsten.

I OPF-KR 26 finns ett familjeskydd. Syftet med detta är att de förtroendevalda i huvudsak ska ha samma skydd för efterlevande som anställda i kommun/regionsektorn.

Pensionslösning för förtroendevalda – Modern politikerpension

Eftersom pensionsbestämmelserna för sektorns förtroendevalda inte klassificeras som tjänstepensionsförsäkring kan inte en vanlig tjänstepensionsförsäkringslösning tecknas till förmån för de förtroendevalda. Möjligheterna för en förtroendevald att påverka hur pensionsavsättningen ska placeras, utbetalningsperiod, och utse förmånstagare är därför mer begränsade än i en tjänstepensionsförsäkring. Pensionsavgiften på arvoden kommer också att tas upp som en skuld i regionens balansräkning. Detta var bakgrunden till att regionfullmäktige, efter det att OPF-KL 14 antagits, godkände en särskild pensionslösning framtagen av pensionskonsulten Försäkringsstrategi AB. Pensionskonsulten hade upphandlat en försäkringslösning med försäkringsbolaget Brummer & Partners som innebar att Brummer & Partners skulle sköta placeringen av pensionspengarna. Denna lösning innebar fördelar för den förtroendevalda som fick möjlighet att styra över placeringen och risknivån, besluta om utbetalningstid av pensioner, välja förmånstagare och göra ett aktivt val av fonder eller genom ”ickeval” att helt överlåta till Brummer & Partners att sköta placeringen. Lösningen innebar också en förenklad administration för regionen.

Försäkringskonsulten Söderberg & Partners (tidigare Försäkringsstrategi AB) har tagit fram en pensionslösning för OPF-KR 26, kallad Modern politikerpension, som motsvarar den som regionfullmäktige godkände i samband med antagandet av OPF-KL 14 (Trygg politikerpension). Den

medför samma fördelar för förtroendevalda och för regionen som den tidigare pensionslösningen. SPP tar över som försäkringsgivare och att deras fondutbud blir valbart framgent i stället för Brummer & Partners.

Modern politikerpension är uppdaterad i och med att § 8 avseende utbetalning av avgiftsbestämd ålderspension i OPF-KR 26 har fått ett tillägg. Detta innebär att avgiftsbestämd ålderspension kan utbetalas som engångsersättning till förtroendevald om värdet av pensionskapitalet är högst 150 % av inkomstbasbeloppet året innan utbetalning av förmånen börjar.

Behov av justeringar i SKRs förslag till OPF-KR 26

SKR tar fram förslag till bestämmelser om pension och omställningsstöd för förtroendevalda. Förslaget kan vid behov anpassas när de ska antas av kommun/region eller kommunförbund.

SKRs förslag bygger på att pensionsavgiften avsätts till en pensionsbehållning hos respektive kommun, region eller kommunalförbund, där den förtroendevalde har innehaft uppdrag. Med pensionsbehållning avses summan av de årliga pensionsavgifter som intjänats hos respektive kommun, region eller kommunalförbund. Reglerna om pensionsbehållning återfinns i SKRs förslag till OPF-KR 26 i kapitlet Pensionsbestämmelser, § 6.

Som beskrivs ovan har regionen sedan tidigare valt en försäkringslösning i stället för att avsätta pensionsavgiften till en pensionsbehållning. För att behålla denna ordning behöver reglerna om pensionsbehållning i SKRs förslag justeras så att OPF-KR 26 § 6 får följande lydelse.

Pensionsavgiften tryggas genom försäkring och avgiften för ett kalenderår avsätts följande år till en försäkring i enlighet med kommunens riktlinje. Försäkringsbolag anvisas av kommunen. Pensionsförsäkring innehåller ett obligatoriskt återbetalningsskydd enligt § 11.

Lokal pensionsmyndighet

I anslutning till att OPF-KR 26 antas ska en lokal pensionsmyndighet utses. Pensionsmyndigheten har i uppgift att tolka och tillämpa bestämmelserna i OPF-KR 26.

Kommunfullmäktige har i tidigare beslut utsetts Kommunstyrelsen till regionens pensionsmyndighet (2006-11-27 Kf §12, bekräftat 2014-04-28 Rf § 70).

Bedömning

Om OPF-KR 26 antas får regionens förtroendevalda en pensionslösning som i stora delar motsvarar AKAP-KR, vilken gäller för regionens anställda och huvudsak samma skydd för efterlevande som de anställda. Reglerna kring omställningsstöd är förbättrade för den enskilde. Vidare ges Regionfullmäktige en möjlighet att besluta att förtroendevald i vissa situationer inte ska ha rätt till omställningsförmånerna.

Regionfullmäktige föreslås anta bestämmelserna om pension och omställningsstöd för förtroendevalda (OPF-KR 26) med justerad §6, att gälla från och med 2026-10-15 och därmed omfatta uppdrag som tillträds efter valet 2026 eller senare.

Förslaget till pensionslösning, Modern politikerpension motsvarar nuvarande lösning (Trygg politikerpension). Pensionslösningen är till fördel både för den enskilde förtroendevalde och för regionen som organisation. Det ger den enskilde förtroendevalde bland annat en större möjlighet att påverka placering av pensionsmedel. Regionens administration förenklas.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-04-08

Bilaga 1. Förslag till bestämmelser om omställning och pension för Region Gotland (inklusive justerad § 6), OPF-KR 26

Bilaga 2. SKR:s kommentar till OPF-KR 26

Bilaga 3. Modern politikerpension

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Lotta Israelsson
HR Direktör

Skickas till

Stefan Hollmark
Meit Fohlin
Lotta Israelsson
Roger Sundholm
Göran Karlström